

Nr 11.

Ankom till riksdagens kansli den 12 februari 1934 kl. 3 e. m.

Utlåtande, angående regleringen för budgetåret 1934/1935 av utgifterna under riksstatens elfte huvudtitel, innefattande anslagen till pensionsväsendet, utom i vad angår anslaget till allmänna indragningsstaten.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande i anledning av följande av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående regleringen av utgifterna för budgetåret 1934/1935 under riksstatens elfte huvudtitel.

Beträffande utredningen i de i utlåtandet omförmälda ärendena får utskottet hänvisa till statsrådsprotokollet över finansärenden för den 3 januari 1934 (XI h. t.).

A. Civila pensionsväsendet.

1:o) Pensionering av civila tjänstinnehavare. Under punkten 1 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att — under förutsättning att lag om användande av viss del av de till fonden för pensionering av civila tjänstinnehavare under budgetåret 1933/1934 inflytande medlen antages i huvudsaklig överensstämmelse med förslag, som i särskild ordning förelägges riksdagen — höja *ordinarie* förslagsanslaget till *pensionering av civila tjänstinnehavare*, nu 1,900,000 kronor, med 250,000 kronor till 2,150,000 kronor.

Anslaget till pensionering av civila tjänstinnehavare, som för budgetåret 1932/1933 var uppfört med ett belopp av 4,700,000 kronor, är i nu löpande riksstat upptaget med 1,900,000 kronor. Den betydande sänkning av anslagsbeloppet, som beslöts vid 1933 års riksdag, grundade sig på ett av Kungl. Maj:t i 1933 års statsverksproposition, elfte huvudtiteln, framlagt förslag om tillfällig inskränkning i dittills tillämpad fondering av till civila pensionsfonden inflytande pensionsavgifter och ränteavkastning, varigenom fondens inkomster under budgetåret 1933/1934 i dess helhet skulle användas till löpande pensioneringsutgifter. Chefen för finansdepartementet har nu förordat, att den inskränkning i fonderingen av civila pensionsfondens inkomster, som genomförts för löpande budget-

år, skulle iakttagas jämväl för budgetåret 1934/1935. I enlighet härmed skulle, enär fondens inkomstöverskott beräknats till 2,850,000 kronor och nettoutgifterna för nästkommande budgetår till 5,000,000 kronor, anslaget till pensionering av civila tjänst innehavare upptagas med 2,150,000 kronor. För möjliggörande av nu angivna anordning, vilken innebär ett avsteg från föreskrifterna i 11 § civila pensionslagen, har i särskild proposition (nr 23) framlagts förslag till lag om användande av viss del av de till fonden för pensionering av civila tjänst innehavare under budgetåret 1933/1934 inflytande medlen.

Utskottet. Med hänsyn till rådande statsfinansiella förhållanden har utskottet ansett sig böra förorda Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag om inskränkning jämväl för budgetåret 1934/1935 i den för pensionsändamål tillämpade fonderingen, varigenom beräknats kunna för sagda budgetår vinnas en anslagslättning av omkring 2,850,000 kronor.

Under åberopande av det anförda får utskottet — med hänvisning till att utskottet i utlåtande nr 10 denna dag tillstyrkt det genom förberörda proposition nr 23 framlagda lagförslaget — här hemställa,

att riksdagen må höja *ordinarie* förslagsanslaget till *pensionering av civila tjänst innehavare*, nu 1,900,000 kronor, med 250,000 kronor till 2,150,000 kronor.

2:o) Pensionsreglering för f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer m. m. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts under punkterna 2 samt 5—11 framställda förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) *dels till pensionsreglering för f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer* för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av 3,000,000 kronor;

dels ock besluta, att kostnaderna för pensionstilllägg och pensionsförhöjning åt f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, vilka varit anställda vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar, statens vattenfallsverk och statens domäner eller vid av nämnda verk övertagna företag eller inrättningar, skola bestridas av de medel, av vilka vederbörande verks omkostnader i övrigt täckas;

b) höja *ordinarie* förslagsanslaget till *statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga*

extra provinsialläkare, nu 13,000 kronor, med 5,000 kronor till 18,000 kronor;

c) minska *ordinarie* förslagsanslaget till *statens andel i kostnaden för pensionering av vissa överåriga lasarettsläkare*, nu 10,000 kronor, med 5,000 kronor till 5,000 kronor.

d) minska *ordinarie* förslagsanslaget till *bidrag till sjuksköterskors pensionering*, nu 1,000 kronor, med 600 kronor till 400 kronor;

e) minska *ordinarie* förslagsanslaget till *statens bidrag till pensionering av barnmorskor*, nu 3,000 kronor, med 2,000 kronor till 1,000 kronor;

f) höja det *ordinarie* förslagsanslaget till *statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete*, nu 340,000 kronor, med 60,000 kronor till 400,000 kronor;

g) minska *ordinarie* förslagsanslaget till *bidrag till pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna*, nu 100,000 kronor, med 30,000 kronor till 70,000 kronor;

h) för *tilläggpensioner åt vissa lärarinnor vid de statsunderstödda enskilda läroanstalterna* för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av 385,000 kronor.

3:o) **Anslag till statens pensionsanstalt.** Under punkterna 12—14 har Kungl. Maj:t framlagt förslag beträffande anslag till statens pensionsanstalt.

För statens pensionsanstalt finnas i riksstaten två ordinarie anslag, nämligen dels ett bestämt anslag under rubriken »Bidrag till folkskollärares m. fl. pensionering», dels ock ett förslagsanslag med benämningen »Pensionsavgifter till statens pensionsanstalt». Sistnämnda anslag skall motsvara statens andel i de årsavgifter, vilka beräknats erforderliga för i tjänst varande delägare i anstalten. Anslaget till bidrag till folkskollärares m. fl. pensionering är avsett att utgöra ränta å beräknad brist i anstaltens försäkringsfond.

I riksstaten för budgetåret 1932/1933 var anslaget till bidrag till folkskollärares m. fl. pensionering uppfört med 5,310,000 kronor, medan anslaget till pensionsavgifter till statens pensionsanstalt var upptaget till 4,700,000 kronor.

I syfte att begränsa utgifterna under elfte huvudtiteln har för innevarande budgetår anvisningen av statsmedel till statens pensionsanstalt inskränkts till ett belopp, som — jämte anstaltens övriga inkomster —

beräknats erforderligt för bestridande av anstaltens löpande utgifter utan anlåtande av dess kapitalbehållning. Nämda belopp, som uppskattats till 600,000 kronor, har såsom extra förslagsanslag uppförts å riksstaten under rubrik »Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt». Samtidigt hava de båda nyssnämnda ordinarie anslagen i riksstaten upptagits utan angivna belopp.

Statens pensionsanstalt har, under förutsättning att för nästkommande budgetår vidtoges samma anordning i fråga om anvisande av medel å riksstaten för anstaltens verksamhet som för innevarande budgetår, beräknat anslagsbehovet för bestridande av pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt för förstnämnda budgetår till 1,500,000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär, att nyssnämnda belopp av 1,500,000 kronor skulle anvisas såsom ett extra förslagsanslag under rubriken »Bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt», medan de båda ordinarie anslagen till anstalten skulle — i likhet med innevarande budgetår — i riksstaten uppföras utan angivna belopp.

Utskottet, som under föreliggande förhållanden ansett sig böra biträda Kungl. Maj:ts under förevarande punkter gjorda framställningar, får hemställa,

att riksdagen må

a) i riksstaten för budgetåret 1934/1935 uppföra *ordinarie* anslaget till *bidrag till folkskollärares m. fl. pensionering* utan angivet belopp;

b) i riksstaten för budgetåret 1934/1935 uppföra *ordinarie* förslagsanslaget till *pensionsavgifter till statens pensionsanstalt* utan angivet belopp;

c) till *bidrag till pensioneringskostnaderna för statens pensionsanstalt* för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av 1,500,000 kronor.

4:o) **Bidrag till handelsflottans pensionsanstalt m. m.** Med biträdande av Kungl. Maj:ts under punkterna 15—19 framställda förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) höja *ordinarie* förslagsanslaget till *bidrag till handelsflottans pensionsanstalt*, nu 120,000 kronor, med 20,000 kronor, till 140,000 kronor.

b) för budgetåret 1934/1935 anvisa
dels till förbättring av pensioneringen inom fjärde klassen av handelsflottans pensionsanstalt ett *extra* förslagsanslag av 31,000 kronor;

dels ock till förbättring av pensioneringen inom de tre första klasserna av handelsflottans pensionsanstalt ett extra anslag av 31,000 kronor;

c) för tilläggs pensioner under år 1934 åt pensionstagarne vid handelsflottans pensionsanstalt för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra förslagsanslag av 125,000 kronor;

d) såsom bidrag till förvaltningskostnaderna vid handelsflottans pensionsanstalt för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 1,500 kronor;

e) till ersättning för skada till följd av olycksfall, som förorsakats av krigsförhållandena under 1914—1919 års världskrig, för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra förslagsanslag av 60,000 kronor.

B. Militära pensionsväsendet.

5:o) Bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén m. m. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts under punkterna 20 och 21 framställda förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) dels minska ordinarie anslaget till bidrag till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén, nu 126,639 kronor, med 3,690 kronor till 122,949 kronor;

dels ock till ytterligare bidrag för tiden 1 juli 1932 —30 juni 1933 till pensionering av änkor och barn efter befäl och underbefäl med vederlikar vid armén för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 2,046 kronor;

b) till arméns pensionskassas egen pensionering m. m. för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra förslagsanslag av 4,700,000 kronor.

6:o) Vadstena krigsmanshuskassa. (Gratial åt avskedat manskap vid armén.) Under punkten 22 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att

dels, med uteslutande ur riksstaten av ej mindre ordinarie anslagen till Vadstena krigsmanshuskassa och till förhöjning i gratialen åt avskedat manskap än även ordinarie förslagsanslaget till ytterligare förhöjning i gratialen åt avskedat manskap, å riksstatens elfte huvudtitel under rubrik

»Gratial åt avskedat manskap vid armén» uppföra ett *ordinarie* förslagsanslag av 1,325,000 kronor;

dels besluta, att till *ordinarie* förslagsanslaget till gratial åt avskedat manskap vid armén skola efter ingången av budgetåret 1934/1935 överföras dels den 1 juli 1934 förefintlig behållning av Vadstena krigsmanshuskassas kapitaltillgångar jämte kassan tillkommande ränte- och arrendemedel samt skatte- och åborättsavgifter m. m., dels från indelningsverkets besparingsfond ej mindre samtliga årligen till fonden inflytande räntemedel än även för budgetåret 1934/1935 av fondens kapitaltillgångar ett belopp av 100,000 kronor, dels ock från invalidhusfonden, likaledes för budgetåret 1934/1935, ett belopp av 60,000 kronor;

dels förklara, att från och med budgetåret 1934/1935 Vadstena krigsmanshuskassas samtliga utgifter, däri inbegripna jämväl gratifikationer åt f. d. officerare och underofficerare med vederlikar vid armén, understöd åt fattiga och sjuka samt gåvor till f. d. krigsmän av manskapklass vid armén, skola bestridas av *ordinarie* förslagsanslaget till gratial åt avskedat manskap vid armén;

dels ock besluta, att från och med budgetåret 1934/1935 det årliga underhållet till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare vid uppnådd ålder av 67 år skall förhöjas med ett belopp av 50 kronor.

Utgifterna för de till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare utgående förmånerna bestridas för närvarande från fem olika anslag under elfte huvudtiteln, nämligen från anslagen till Vadstena krigsmanshuskassa, till förhöjning i gratialen åt avskedat manskap, till ytterligare förhöjning i nämnda gratial, till pensionstillägg och till dyrtidstillägg. Vidare utgå förmånerna till vissa understödstagare av dels Vadstena krigsmanshusfonds kapitaltillgångar, dels ock av indelningsverkets besparingsfonds kapitaltillgångar, varjämte invalidhusfonden, som sedan en följd av år uppburit ett särskilt anslag på riksstaten, lämnar ett årligt bidrag av 84,300 kronor till Vadstena krigsmanshuskassa.

För marinens vidkommande bestridas motsvarande förmåner från anslagen till pensionering av flottans gemenskap samt till pensions- och dyrtidstillägg.

Förenämnda anslag äro i riksstaten för innevarande budgetår upptagna med följande belopp:

Vadstena krigsmanshuskassa	kronor	137,640
Förhöjning i gratialen åt avskedat manskap	»	380,000
Ytterligare förhöjning i gratialen åt avskedat manskap	»	550,000
Pensionering av flottans gemenskap (för pensionerade båtsmän och marinsoldater 60,000 kronor)	»	280,000
Invalidhusfonden	»	60,350

Pensionstillägg (armén 251,000 kronor, marinen 14,000 kronor)	kronor	265,000
Dyrtidstillägg (armén 980,000 kronor, marinen 45,000 kronor)	»	1,025,000
Summa kronor		2,697,990.

Utgivande av *pensionstillägg* till pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare beslöts vid 1924 års riksdag. Sedan budgetåret 1924/1925 har genom särskilda årligen fattade beslut anslag för ändamålet uppförts på riksstaten.

Enligt gällande bestämmelser äga ifrågavarande pensionärer och understödstagare, vilka vid ingången av det år, för vilket pensionstillägg utgår, uppnått en levnadsålder av 67 år eller däröver och som *styrka sig vara i behövande omständigheter*, uppbära ett pensionstillägg av 50 kronor för år räknat.

Sedan år 1917 har *dyrtidstillägg* åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare utgått enligt särskilda årligen av riksdagen fattade beslut med ett för varje pensionär eller understödstagare bestämt belopp, som från och med år 1922 utgjort 150 kronor för år.

Enligt kungörelse den 14 juni 1933 utgår dyrtidstillägget med 150 kronor till varje vid ingången av juli månad år 1933 till pension såsom båtsman eller marinsoldat eller till understöd från Vadstena krigsmanshuskassa berättigad f. d. befattningshavare, vilken vid nämnda tidpunkt uppnått en levnadsålder av 60 år, samt utbetalas utan ansökan på en gång så snart ske kan efter ingången av juli månad.

Arméförvaltningens civila departement har gjort framställning om att utgifterna för samtliga berörda understödsförmåner, så vitt avsåge armén, skulle sammanföras under ett ordinarie anslag av förslagsanslags natur, benämnt Vadstena krigsmanshuskassa. Härvid har departementet förutsett, att ett motsvarande sammanförande under ett anslag skulle äga rum av utgifterna för de till pensionerade båtsmän och marinsoldater utgående förmånerna. — Enligt departementets förslag skulle vidare nu å vissa understöd och pensioner belöpande pensionstillägg och dyrtidstillägg inräknas i de fasta understödsbeloppen, varjämte departementet förordat ett upphävande av ovannämnda villkor för rätt till pensionstillägg. — Det sålunda av departementet ifrågasatta nya gemensamma anslaget till Vadstena krigsmanshuskassa har — under förutsättning att även pensions- och dyrtidstilläggen inräknades i detsamma samt att anslaget fortfarande tillgodofördes bidrag från invalidhusfonden med oförändrat belopp, 84,300 kronor — för nästkommande budgetår beräknats till 2,300,000 kronor.

Direktionen över flottans pensionskassa har tillstyrkt, att de av civila departementet föreslagna åtgärderna måtte iakttagas beträffande från

flottans pensionskassa till pensionerade båtsmän och marinsoldater utgående underhållsförmåner, vilka vid sådant förhållande samtliga skulle bestridas från ordinarie förslagsanslaget till flottans gemenskap, för nästkommande budgetår beräknat till 330,000 kronor.

Statskontoret har jämväl biträtt civila departementets förenämnda förslag. Det nya gemensamma anslaget för armén borde dock enligt statskontorets mening erhålla benämningen »Gratialis åt avskedat manskap vid armén».

Föredragande departementschefen har, bland annat, framhållit, att det nuvarande systemet för redovisning, granskning och utbetalning av ifrågavarande understödsförmåner vore icke så litet betungande för vederbörande myndigheter. Det av myndigheterna för åstadkommande av lättnad härutinnan framlagda förslaget om utgifternas sammanförande under ett gemensamt anslag för armén och ett dylikt för marinen förutsatte pensions- och dyrtidstilläggens inräknande i de fasta understödsbeloppen. Emot ett inräknande av pensionstilläggen hade departementschefen intet att erinra. Däremot hade departementschefen efter samråd med chefen för finansdepartementet funnit sig icke kunna för närvarande förorda ett inräknande i de fasta understödsförmånerna av dyrtidstilläggen.

Departementschefen tillstyrkte för sin del, att samtliga ifrågavarande utgifter — med undantag av kostnaderna för dyrtidstillägg, vilka fortfarande borde bestridas från ett särskilt anslag på riksstaten — sammanfördes att utgå från ett anslag för armén och ett för marinen. Ordinarie anslagen till Vadstena krigsmanshushus och till förhöjning i gratialen åt avskedat manskap samt ordinarie förslagsanslaget till ytterligare förhöjning i gratialen åt avskedat manskap borde sålunda från och med budgetåret 1934/1935 uteslutas ur riksstaten. I stället för dessa anslag borde i riksstaten uppföras ett nytt ordinarie anslag av förslagsanslags natur, benämnt »Gratialis åt avskedat manskap vid armén».

Enligt civila departementets beräkningar skulle medelsbehovet för nästkommande budgetår under detta anslag utgöra 2,300,000 kronor, inklusive dyrtidstillägg. Kostnaderna för sistnämnda förmån hade beräknats till 1,000,000 kronor. Då enligt departementschefens mening dyrtidstilläggen fortfarande borde utgå från ett särskilt anslag, syntes det beräknade beloppet böra minskas till 1,300,000 kronor.

I fråga om invalidhusfonden anförde departementschefen, att en undersökning syntes påkallad beträffande frågan, i vilken omfattning invalidhusfonden för framtiden kunde, utöver vad hittills skett, bidra till kostnaderna för understöd åt f. d. indelt manskap. I avvaktan på utredningens resultat hade det syntes departementschefen riktigt, att något anslag å riksstaten icke vidare utginge till invalidhusfonden. Departementschefen förordade förty, att det ordinarie anslaget till invalidhusfonden, nu 60,350 kronor, från och med budgetåret 1934/1935 uteslötes ur riksstaten. Invalidhusfondens inkomster komme härigenom att för nästkom-

mande budgetår reduceras till fondens ränte- m. fl. inkomster, beräknade till omkring 165,000 kronor. Då fondens utgifter för understöd och pensioner belöpte sig till omkring 100,000 kronor, kunde invalidhusfonden vid sådant förhållande icke för budgetåret 1934/1935 lämna det bidrag å 84,300 kronor, som hittills utgått till Vadstena krigsmanshusfond, utan bidraget måste nedsättas till förslagsvis 60,000 kronor. Anslaget till gratial åt avskedad manskap vid armén måste förty höjas med skillnaden mellan 84,300 kronor och 60,000 kronor eller med i runt tal 25,000 kronor till 1,325,000 kronor.

Till berörda anslag borde efter ingången av budgetåret 1934/1935 — utöver förenämnda 60,000 kronor från invalidhusfonden — överföras dels Vadstena krigsmanshusfonds den 1 juli 1934 förefintliga kapitalbehållning, dels från indelningsverkets besparingsfond denna fonds årsavkastning, dels ock sådana ränte- och arrendemedel samt skatte- och åborättsavgifter m. m., vilka hittills tillförts Vadstena krigsmanshusfond.

Civila departementet hade föreslagit, att av indelningsverkets besparingsfonds kapital årligen ett belopp av 100,000 kronor skulle, i den mån fondens disponibla kapitaltillgångar det medgäve, överföras till det nya gemensamma anslaget. Det syntes departementschefen lämpligare, att beslut nu allenast fattades angående det belopp, som skulle överföras under budgetåret 1934/1935, och hade departementschefen i sådant avseende tillstyrkt, att 100,000 kronor tillgodofördes anslaget.

Vad härefter anginge marinens utgifter — exklusive dyrtidstillägg — för understöd åt pensionerade båtsmän och marinsoldater, syntes desamma böra sammanföras under nuvarande anslaget till pensionering av flottans gemenskap, vilket för nästkommande budgetår borde uppföras med 287,000 kronor.

Departementschefen framhöll vidare, att de beräknade anslagsbeloppen för nästkommande budgetår innebure en minskning i nuvarande anslag för understöd åt f. d. indelt manskap vid armén och marinen med tillhoppa i runt tal 41,000 kronor.

Slutligen tillstyrkte departementschefen ett upphävande av det nu stadgade villkoret för rätt till pensionstillägg, nämligen att vederbörande understödstagare skall styrka sig vara i behövande omständigheter.

I samband härmed har utskottet till behandling förehått en i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag väckt *motion II:435*, vari herr *Holmström* jämte fjorton av andra kammarens övriga ledamöter hemställt,

»att riksdagen, med avslag å Kungl. Maj:ts under elfte huvudtiteln i 1934 års statsverksproposition, punkten 32, gjorda hemställan i fråga om dyrtidstillägg åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare samt med ändring av vad Kungl. Maj:t under samma huvudtitel, punkterna 22 och 25, föreslagit, måtte

dels med uteslutande ur riksstaten av ej mindre ordinarie anslagen till Vadstena krigsmanshuskassa och till förhöjning i gratialen åt avskedat manskap än även ordinarie förslagsanslaget till ytterligare förhöjning i gratialen åt avskedat manskap, å riksstatens elfte huvudtitel, under rubrik »Vadstena krigsmanshuskassa» uppföra ett *ordinarie* förslagsanslag av 2,325,000 kronor;

dels besluta, att till nämnda förslagsanslag skola efter ingången av budgetåret 1934/1935 överföras dels den 1 juli 1934 förefintlig behållning av Vadstena krigsmanshuskassas kapitaltillgångar jämte kassan tillkommande ränte- och arrendemedel samt skatte- och åborättsavgifter m. m., dels från indelningsverkets besparingsfond ej mindre samtliga årligen till fonden inflytande räntemedel än även för budgetåret 1934/1935 av fondens kapitaltillgångar ett belopp av 100,000 kronor, dels ock från invalidhusfonden, likaledes för budgetåret 1934/1935, ett belopp av 60,000 kronor;

dels förklara, att från och med budgetåret 1934/1935 Vadstena krigsmanshuskassas samtliga utgifter, däri inbegripna jämväl gratifikationer åt f. d. officerare och underofficerare med vederlikar vid armén, understöd åt fattiga och sjuka samt gåvor till f. d. krigsmän av manskapklass vid armén, skola bestridas av ordinarie förslagsanslaget till Vadstena krigsmanshuskassa;

dels besluta, att från och med budgetåret 1934/1935 det årliga underhållet till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare samt till pensionerade båtsmän och marinsoldater skall förhöjas ej mindre vid uppnådd ålder av 60 år med ett belopp av 150 kronor (motsvarande nuvarande dyrtidstillägg) än även vid uppnådd ålder av 67 år med ett belopp av ytterligare 50 kronor (motsvarande nuvarande pensionstillägg);

dels ock höja *ordinarie* förslagsanslaget till pensionering av flottans gemenskap från 280,000 kronor med 52,000 kronor till 332,000 kronor.»

Motionärernas förslag innebär i fråga om Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare *dels* att jämväl dyrtidstillägget skall inräknas i de fasta understödsbeloppen, till följd varav det nya gemensamma anslaget för arméns vidkommande för bestridande av förenämnda understödsförmåner bör höjas från av Kungl. Maj:t föreslaget belopp av 1,325,000 kronor med ett belopp av 1,000,000 kronor, motsvarande beräknad kostnad för dyrtidstillägget, till 2,325,000 kronor, *dels ock* att ifrågasvarande anslag skall erhålla benämningen »Vadstena krigsmanshuskassa» i stället för »Gratials åt avskedat manskap vid armén».

Beträffande motiveringen för yrkandena får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet.

Utskottet finner starka skäl vara anförda för, att ett sammanförande av här ifrågasvarande utgifter kommer till stånd, i den utsträckning Kungl. Maj:t föreslagit. Emot ett inräknande av pensionstillägget i de fasta understödsförmånerna har utskottet sålunda icke haft något att

erinra, ej heller emot borttagande av bestämmelsen att vederbörande skall för åtnjutande av ifrågavarande tillägg styrka sig vara i behövande omständigheter. Vad däremot angår det i förevarande motion II: 435 framställda förslaget om inräknande jämväl av dyrtidstillägget i de fasta understödsbeloppen har utskottet gentemot den av föredragande departementschefen, efter samråd med chefen för finansdepartementet, uttalade uppfattningen om lämpligheten av dyrtidstilläggets bibehållande tillsvidare som fristående förmån icke ansett sig kunna tillstyrka detsamma.

I förenämnda motion har vidare föreslagits, att det nya anslaget för bestridande av arméns ifrågavarande kostnader skall erhålla benämningen »Vadstena krigsmanshuskassa». Enligt vad i motionen framhållits, komme den av Kungl. Maj:t föreslagna benämningen »Gratial åt avskedat manskap vid armén» att förorsaka vissa olägenheter och kostnader med hänsyn till att vederbörliga underhållsbrev vore anvisade på Vadstena krigsmanshuskassa samt rullor, register och blankettryck jämväl upptoge samma benämning. Utskottet, som delar den av motionärerna uttalade åsikten, att övervägande skäl tala för benämningen Vadstena krigsmanshuskassa, får med avstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag i denna del tillstyrka vad i motionen föreslagits.

Emot de gjorda anslagsberäkningarna och därmed sammanhängande förslag till disposition av vissa fondmedel m. m. har utskottet, som i likhet med föredragande departementschefen ansett, att något anslag å riksstaten icke vidare bör utgå till invalidhusfonden, icke funnit skäl till erinran.

På grund av det sålunda anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts under punkten 22 av elfte huvudtiteln framställda förslag samt motionen II: 435, i vad den avser Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare, må

dels, med uteslutande ur riksstaten av ej mindre ordinarie anslagen till Vadstena krigsmanshuskassa och till förhöjning i gratialen åt avskedat manskap än även ordinarie förslagsanslaget till ytterligare förhöjning i gratialen åt avskedat manskap, å riksstatens elfte huvudtitel under rubrik »Vadstena krigsmanshuskassa» uppföra ett *ordinarie* förslagsanslag av 1,325,000 kronor;

dels besluta, att till ordinarie förslagsanslaget till Vadstena krigsmanshuskassa skola efter ingången av budgetåret 1934/1935 överföras dels den 1 juli 1934 förefintlig behållning av Vadstena krigsmanshuskassas kapitaltillgångar jämte kassan tillkommande ränte- och arrendemedel samt skatte- och åborättsavgifter m. m., dels från indelningsverkets besparingsfond ej

mindre samtliga årligen till fonden inflytande räntemedel än även för budgetåret 1934/1935 av fondens kapitaltillgångar ett belopp av 100,000 kronor, dels ock från invalidhusfonden, likaledes för budgetåret 1934/1935, ett belopp av 60,000 kronor;

dels förklara, att från och med budgetåret 1934/1935 Vadstena krigsmanshuskassas samtliga utgifter, däri inbegripna jämväl gratifikationen åt f. d. officerare och underofficerare med vederlikar vid armén, understöd åt fattiga och sjuka samt gåvor till f. d. krigsmän av manskapsklass vid armén, skola bestridas av ordinarie förslagsanslaget till Vadstena krigsmanshuskassa;

dels ock besluta, att från och med budgetåret 1934/1935 det årliga underhållet till Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare vid uppnådd ålder av 67 år skall förhöjas med ett belopp av 50 kronor.

7:o) Bidrag till retroaktiva gratialavgifter för flaggkorpraler och högbåtsmän. Under punkten 23 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att

dels medgiva, att, för beredande åt flaggkorpraler och högbåtsmän av rätt till gratial från flottans pensionskassa enligt av föredragande departementschefen förordade grunder, retroaktiva avgifter till kassan må, såvitt angår den 1 juli 1934 befintliga beställningshavare, gäldas av statsmedel till den del avgifterna överstiga vad vederbörande haft att erlagga, därest hans ålder vid gratialrättens inträde uppgått till 30 år;

dels ock till bidrag till retroaktiva gratialavgifter för flaggkorpraler och högbåtsmän för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av 3,000 kronor.

Efter att hava redogjort för särskilda av fullmäktige i flottans pensionskassa och direktionen över kassan gjorda framställningar rörande familjepension för flaggkorpraler och högbåtsmän har *föredragande departementschefen* för egen del anfört bland annat följande.

»Frågan om flaggkorpralers och högbåtsmäns rätt till egen pension har efter beslut av 1929 års riksdag vunnit en provisorisk lösning genom Kungl. Maj:ts kungörelse den 31 maj 1929 (nr 112) angående provisoriska pensioneringsbestämmelser i avseende å vissa beställningshavare vid marinen. Däremot har spørsmålet om familjepension för dessa beställningshavare ännu icke blivit löst.

Med ett avgörande av denna fråga synes mig emellertid ej vidare böra få anstå. Såväl ur statens som ur beställningshavarnas egen synpunkt är det av vikt, att dessa personalgruppers familjepensionering snarast möjligt ordnas. Detta torde böra ske på sådant sätt, att beställningshavarna i fråga erhålla gratialrätt i flottans pensionskassa. Delaktigheten i kassan lär lämpligen böra inträda från och med den 1 juli 1934 och

göras obligatorisk så väl för därefter tillträdande beställningshavare som för då befintliga beställningshavare, vilka ej inom viss tid till kassan anmäla, att de ej önska komma i åtnjutande av gratialrätten. I avvaktan på en blivande prövning av frågan om grunderna för familjepension för statens befattningshavare i allmänhet torde gratialrätten böra grundas på de villkor, som för närvarande gälla för fjärde gratialklassen i pensionskassan.

På grund av vad jag nu anfört är jag beredd tillstyrka utfärdandet av erforderliga författningsbestämmelser för ordnandet av familjepension för flaggkorpraler och högbåtsmän enligt här angivna grunder. En förutsättning för ernående av syftet med dessa bestämmelser torde emellertid vara att, såsom tidigare i liknande fall skett, bidrag av statsmedel beviljas till retroaktiva gratialavgifter för nuvarande beställningshavare. Avgifterna skulle eljest för många beställningshavare bliva så betungande, att dessa icke utan alltför stora ekonomiska uppoffringar kunde bära dem. Vad angår omfattningen av detta bidrag ansluter jag mig till förslaget därom att av statsmedel gäldas det avgiftsbelopp, som överstiger vad vederbörande beställningshavare haft att erlägga, därest hans ålder vid inträde såsom delägare i gratialhänseende i kassan uppgått till 30 år.»

I fråga om de kostnader för statsverket, som skulle föranledas av den ifrågasatta anordningen, har det för ändamålet erforderliga bidragsbeloppet beräknats till omkring 75,000 kronor. Departementschefen tillstyrkte emellertid att medelsanvisningen å riksstaten för närvarande begränsades till ett belopp motsvarande ränta efter 4 procent å ifrågavarande bidragssumma eller till 3,000 kronor.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag och hemställer förty,

att riksdagen må

dels medgiva, att, för beredande åt flaggkorpraler och högbåtsmän av rätt till gratial från flottans pensionskassa enligt av föredragande departementschefen förordade grunder, retroaktiva avgifter till kassan må, såvitt angår den 1 juli 1934 befintliga beställningshavare, gäldas av statsmedel till den del avgifterna överstiga vad vederbörande haft att erlägga, därest hans ålder vid gratialrättens inträde uppgått till 30 år;

dels ock till bidrag till retroaktiva gratialavgifter för flaggkorpraler och högbåtsmän för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra förslagsanslag av 3,000 kronor.

8:o) Pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar. Med biträdande av Kungl. Maj:ts under punkten 24 framställda förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må höja *ordinarie* förslagsanslaget till *pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar*, nu 820,000 kronor, med 35,000 kronor till 855,000 kronor.

9:o) **Pensionering av flottans gemenskap.** Under punkten 25 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att

dels besluta, att från och med budgetåret 1934/1935 det årliga underhållet för pensionerade båtsmän och marinsoldater skall vid uppnådd ålder av 67 år förhöjas med ett belopp av 50 kronor;

dels ock höja *ordinarie* förslagsanslaget till pensionering av flottans gemenskap, nu 280,000 kronor, med 7,000 kronor till 287,000 kronor.

I anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag har i den ovan under punkten 6:o) av utskottets utlåtande omförmälda *motionen II: 435* yrkats,

att riksdagen, med avslag å Kungl. Maj:ts under elfte huvudtiteln i 1934 års statsverksproposition, punkten 32, gjorda hemställan i fråga om dyrtidstillägg åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt med ändring av vad Kungl. Maj:t under samma huvudtitel, punkten 25, föreslagit, måtte

dels besluta, att från och med budgetåret 1934/1935 det årliga underhållet till pensionerade båtsmän och marinsoldater skall förhöjas ej mindre vid uppnådd ålder av 60 år med ett belopp av 150 kronor (motsvarande nuvarande dyrtidstillägg) än även vid uppnådd ålder av 67 år med ett belopp av ytterligare 50 kronor (motsvarande nuvarande pensions-tillägg);

dels ock höja *ordinarie* förslagsanslaget till pensionering av flottans gemenskap från 280,000 kronor med 52,000 kronor till 332,000 kronor.

Den ifrågasatta anslagsökningen motsvaras av — förutom den av Kungl. Maj:t föreslagna höjningen med 7,000 kronor — de beräknade kostnaderna för dyrtidstillägg, utgörande 45,000 kronor.

Under återopande av vad utskottet i punkten 6:o) här ovan anført får utskottet hemställa,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning samt med avslag å *motionen II: 435*, i den mån *motionen* i nu förevarande del skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, må

dels besluta, att från och med budgetåret 1934/1935 det årliga underhållet för pensionerade båtsmän och marinsoldater skall vid uppnådd ålder av 67 år förhöjas med ett belopp av 50 kronor;

dels ock höja *ordinarie* förslagsanslaget till *pensionering av flottans gemenskap*, nu 280,000 kronor, med 7,000 kronor till 287,000 kronor.

10:o) **Invalidhusfonden.** Under punkten 26 har Kungl. Maj:t föreslagit att riksdagen måtte ur riksstaten utesluta ordinarie anslaget till invalidhusfonden.

Under åberopande av vad här ovan under punkten 6:o) anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må ur riksstaten utesluta ordinarie anslaget till invalidhusfonden.

11:o) **Bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring m. m.** Med biträdande av Kungl. Maj:ts under punkterna 27—29 framställda förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) minska *ordinarie* förslagsanslaget till *bidrag till ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring*, nu 1,385,000 kronor, med 160,000 kronor till 1,225,000 kronor;

b) till *pensionsförbättring åt viss personal vid armén och marinen* för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av 3,365,000 kronor;

c) till *pensionsreglering för f. d. militära befattningshavare* för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av 2,315,000 kronor.

12:o) **Dyrtidstillägg åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare.** Under punkten 32 föreslår Kungl. Maj:t riksdagen att till dyrtidstillägg åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av 1,045,000 kronor.

I anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag har i den ovan under punkterna 6:o) och 9:o) av detta utlåtande omförmälda *motionen II: 435* yrkats, att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts under elfte huvudtiteln i 1934 års statsverksproposition, punkten 32, gjorda hemställan om dyrtidstillägg åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Vadstena krigsmanshuskassas understödstagare.

Utskottet får, med åberopande av vad utskottet under nyssnämnda punkt 6:o) anfört, hemställa,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts föreliggande förslag samt med avslag å motionen II: 435 i den del, varom nu är fråga, må till *dyrtidstillägg åt pensionerade båtsmän och marinsoldater samt Västena krigsmanshuskassas understödstagare* för budgetåret 1934/1935 anvisa ett *extra* förslagsanslag av 1,045,000 kronor.

C. Allmänna indragningsstaten m. m.

13:o) **Diverse pensioner och understöd m. m.** Under punkten 33 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att

dels, med uteslutande ur riksstaten av *ordinarie* förslagsanslaget till allmänna indragningsstaten, diverse föremål, i riksstaten under elfte huvudtiteln uppföra

ej mindre till allmänna indragningsstaten ett *ordinarie* förslagsanslag av 400,000 kronor,

än även till diverse pensioner och understöd m. m. ett *ordinarie* förslagsanslag av 1,850,098 kronor;

dels förklara, att pensioner, understöd, livräntor och liknande förmåner, vilka av riksdagen anvisats å eller enligt av riksdagen fastställda grunder utgå från allmänna indragningsstaten, skola från och med den 1 juli 1934 bestridas från *ordinarie* förslagsanslaget till diverse pensioner och understöd m. m.;

dels ock besluta, att av 1928 års riksdag medgiven ersättning till prästerskapets änke- och pupillkassa för ökad utgift för pensioner i anledning av upphörande av rätt till tjänst- och nådår för stärbhus efter konsistorienotarie skall, likaledes från och med den 1 juli 1934, utgå från *ordinarie* förslagsanslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

Till statsrådsprotokollet över finansärenden den 3 januari 1934 har *föredragande departementschefen* beträffande ifrågavarande förslag anført, bland annat, följande:

Förslagsanslaget till allmänna indragningsstaten, diverse föremål, är i riksstaten för innevarande budgetår upptaget med 2,300,066 kronor.

De från anslaget bestridda utgifterna hänföra sig väsentligen till två huvudgrupper av ändamål, nämligen *dels* avlöningar och ersättningar m. fl. kostnader för å indragningsstat uppförda befattningshavare samt ersättningar för vissa indragna förmåner av avlöningskaraktär (indragningsstaten i inskränkt bemärkelse), *dels ock* av riksdagen beviljade eller enligt av riksdagen fastställda grunder utgående pensioner och årliga understöd m. m. Från anslaget utgå jämväl ersättningar till barnhus- eller fattigvårdsinrättningar i vissa landsortsstäder för indragen andel

i kortstämplingsavgifter ävensom av 1928 års riksdag medgiven ersättning till prästerskapets änke- och pupillkassa för ökad utgift för pensioner i anledning av upphörande av tidigare medgiven rätt till tjänst- och nädär för stärbhus efter konsistorienotarie.

I huvudsaklig överensstämmelse med ett av kommittén för utredning rörande riksdagens arbetsformer i betänkande den 31 oktober 1931 (statens offentliga utredningar 1931:26) framställt förslag hava år 1933 antagits vissa ändringar i de i §§ 39 och 41 riksdagsordningen innefattade bestämmelserna om stats- och bankoutskottets åligganden. Genom dessa ändringar har, såvitt nu åsyftas, bankoutskottets befattning med statsverkspropositionen begränsats till att avse pensionsväsendet, varav följer, att frågor rörande den egentliga indragningsstaten hädanefter falla under statsutskottets behörighet.

De vidtagna grundlagsändringarna torde böra föranleda en uppdelning på två skilda anslag av de utgifter, vilka för närvarande bestridas från anslaget till allmänna indragningsstaten. I avvaktan på den prövning av frågan om redovisning å riksstaten av anslag till avlöningar m. fl. kostnader för befattningar å indragningsstat, som lärer få äga rum i samband med en blivande behandling av spörsmålet rörande ändrad uppställning av riksstaten, torde båda dessa anslag böra upptagas under elfte huvudtiteln. Jag förordar alltså, att under nämnda huvudtitel, i stället för det nuvarande anslaget till allmänna indragningsstaten, diverse föremål, uppföras två ordinarie förslagsanslag, av vilka det ena, förslagsvis benämnt »diverse pensioner och understöd m. m.» avses för ändamål av pensions- och understödskaraktär, medan det andra anslaget under benämning »allmänna indragningsstaten» får till uppgift att bestrida de övriga utgifter, vilka nu utgå från anslaget till allmänna indragningsstaten, diverse föremål. I samband härmed torde riksdagens medgivande böra inhämtas dels därtill, att pensioner, understöd, livräntor och liknande förmåner, vilka av riksdagen anvisats å eller enligt av riksdagen fastställda grunder utgå från allmänna indragningsstaten, må från och med den 1 juli 1934 bestridas från det nya anslaget till diverse pensioner och understöd m. m., dels ock till att förenämnda ersättning till prästerskapets änke- och pupillkassa må utgå från samma anslag.

De ifrågasatta nya anslagen hava beräknats till följande belopp, nämligen anslaget till allmänna indragningsstaten till 400,000 kronor och anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. till 1,850,000 kronor, för avrundande av huvudtitelns slutsumma jämkat till 1,850,098 kronor.

Under erinran att, på sätt framgår av det anförda, anslaget till allmänna indragningsstaten faller under statsutskottets behörighet, får utskottet, med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts under punkten 33 i övrigt framställda förslag, hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må

dels, med uteslutande ur riksstaten av *ordinarie* förslagsanslaget till allmänna indragningsstaten, diverse föremål, i riksstaten under elfte huvudtiteln uppföra till *diverse pensioner och understöd m. m.* ett *ordinarie* förslagsanslag av 1,850,098 kronor; dock att i an-

slaget må vidtagas den jämkning, som kan erfordras för jämnande av huvudtitelns slutsumma;

dels förklara, att pensioner, understöd, livräntor och liknande förmåner, vilka av riksdagen anvisats å eller enligt av riksdagen fastställda grunder utgå från allmänna indragningsstaten, skola från och med den 1 juli 1934 bestridas från ordinarie förslagsanslaget till diverse pensioner och understöd m. m.;

dels ock besluta, att av 1928 års riksdag medgiven ersättning till prästerskapets änke- och pupillkassa för ökad utgift för pensioner i anledning av upphörande av rätt till tjänst- och nådår för stärbhus efter konsistorienotarie skall, likaledes från och med den 1 juli 1934, utgå från ordinarie förslagsanslaget till diverse pensioner och understöd m. m.

Övriga ordinarie anslag.

14:o) Beträffande de under elfte huvudtiteln uppförda ordinarie anslag, som icke blivit här ovan särskilt omförmälda, har någon ändring icke ifrågasatts; och får utskottet alltså hemställa,

att samtliga de ordinarie anslag under elfte huvudtiteln, som icke blivit här ovan särskilt omförmälda, må i riksstaten för budgetåret 1934/1935 upptagas med oförändrade belopp.

Uppskjutna frågor.

15:o) Beträffande Kungl. Maj:ts under punkterna 3, 4, 30 och 31 framlagda förslag i fråga om dyrtidstillägg åt f. d. civila befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer, åt pensionsberättigade änkor och barn efter civila befattningshavare i statens tjänst m. fl., åt f. d. militära befattningshavare samt åt pensionsberättigade änkor och barn efter militära befattningshavare kommer utskottet att framdeles avgiva utlåtande; vilket utskottet härmed får för riksdagen

anmäla.

Stockholm den 9 februari 1934.

På bankoutskottets vägnar:

EDVIN LEFFLER.

Vid förestående ärendens slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerberg**, *Lindgren**, *Lindley**, *Stendahl**, *Ström* i Lidköping, *Johansson* i Friggeråker, *Ehrnfors* och *Bjurström**; dock att i behandlingen av punkterna 6:o), 9:o), 10:o) och 12:o) herr *Berling* deltagit i stället för herr *Lindley*, herr *Forssell** i stället för herr *Lindgren*, herr *Nilsson* i Mölndal i stället för herr *Ström* i Lidköping samt herr *Bodin** i stället för herr *Johansson* i Friggeråker;

från andra kammaren: herrar *Leffler*, *Bäcklund*, *Lovén*, *Paulsen**, *Wikström**, *Andersson* i Falkenberg, *Svedman* och *Hammarlund**; dock att i behandlingen av punkterna 6:o), 9:o), 10:o) och 12:o) herr *Hilding* deltagit i stället för herr *Wikström*, herr *Westerdahl** i stället för herr *Svedman* samt herr *Elmroth** i stället för herr *Lovén*.

---

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

vid punkterna 6:o), 9:o och 12:o): av herrar *Bäcklund*, *Paulsen*, *Hammarlund*, *Hilding* och *Elmroth*.